

Odpor / Protest(ování) / Rezistence

Vzpomínám na své překvapení, když Patočka jednou (brzo po válce na FF) jen tak mimochodem prohlásil, že skutečnost je to, co nám klade odpor. Zůstalo mi to v paměti, ale nevyvodil jsem z toho dlouho žádné závěry ani další myšlenky. Teprve časem jsem si začal uvědomovat, že celá ta myšlenka musí být obrácena: my lidé jsme skuteční, když klademe odpor; já osobně jsem skutečný, když kladu odpor, zkrátka když nejsem tak docela strhován tím, co je kolem mne, i když to je někdy velmi silný proud. To je vlastně základem onoho někdy kritizovaného evropského individualismu až subjektivismu (snad lépe „subjektismu“, protože subjektivismus je často chápán ve smyslu jakéhosi soukromého vědomí). Řekl bych dokonce, že člověk je natolik člověkem, nakolik dokáže rezistovat vnějším tlakům a nakolik se proti nim dokáže postavit a obhájit sebe a své pozice právě protestem, nejde-li to už jinak. V přírodě najdeme mnoho případů, kdy organismy přežívají díky tomu, že se přizpůsobí, že akceptují podmínky, že se podrobí nebo že najdou nějakou formu kompromisu, eventuálně podvodu a „lži“ (mimikry jako příklad). To však nelze aplikovat na člověka: člověk ztrácí sám sebe, když dělá něco podobného v těch směrech, které jsou pro člověka a lidství nenahraditelné, protože bytostně s lidstvím spjaté.

(Písek, 080617-2.)